

Отримано: 22 січня 2020 року

Прорецензовано: 23 січня 2020 року

Прийнято до друку: 29 січня 2020 року

e-mail: oleesya@yahoo.com

DOI: 10.25264/2519-2558-2020-9(77)-35-39

Добош О. С., Альбота С. М., Сабан О. В. Концептологія природних стихій у порівнянні з концептом «Брекзит». *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог: Вид-во НаУОА, 2020. Вип. 9(77). С. 35–39.

УДК: 81'4. 81'42. 81'23. 37

Добош Оксана Степанівна,
асистент
Національний університет «Львівська політехніка»
Альбота Соломія Миколаївна,
кандидат філологічних наук, асистент
Національний університет «Львівська політехніка»
Сабан Олеся Василівна,
асистент
Національний університет «Львівська політехніка»

КОНЦЕПТОЛОГІЯ ПРИРОДНИХ СТИХІЙ У ПОРІВНЯННІ З КОНЦЕПТОМ «БРЕКЗИТ»

У статті розглянуто концепти природних стихій у порівнянні з концептом “Брекзит” крізь призму когнітивної лінгвістики. Побудовано метафоричні моделі «Брекзит – Стихія Землі», «Брекзит – Стихія Води», «Брекзит – Стихія Повітря» і «Брекзит – Стихія Вогню» та розглянуто структуру кожної з них. Структуру метафоричної моделі представлено фреймом та слотами. Встановлено, що останній метафоричний бленд «Брекзит – Стихія Вогню» не підрозділяється на слоти. Досліджено особливості вживання вербальних засобів у прикладах сучасних англомовних журналів політичного спрямування, які ілюструють зазначену вище структуру дослідження.

Ключові слова: концепт “Брекзит”, фрейм, слот, природні стихії, політичний дискурс.

Oksana S. Dobosh,
English Lecturer
Lviv Polytechnic National University
Solomiia M. Albota,
PhD in Philology, English Lecturer
Lviv Polytechnic National University
Olesia V. Saban,
English Lecturer
Lviv Polytechnic National University

CONCEPTOLOGY OF NATURAL ELEMENTS COMPARED TO THE “BREXIT” CONCEPT

The article deals with the concepts of natural elements in comparison with the concept of “Brexit” from the perspective of cognitive linguistics. Metaphorical models of “Brexit – The Element of Earth”, “Brexit – The Element of Water”, “Brexit – The Element of Air” and “Brexit – The Element of Fire” have been developed and the structure of each of them has been considered. The structure of the metaphorical model has been represented by such frames and their slots: the metaphoric model “Brexit – The Element of Earth” (Frame: Earth Movements; Slots: “Earthquake”, “Landslide”; Frame: State of the Earth; Slot: “Drought”), the metaphoric model “Brexit – The Element of Water” (Frame: State of the Water; Slots: Ice, Boiling Water, Clouds; Frame: Water Motion; Slots: Water Stream, Storm, Waves, Murky Waters), the metaphoric model “Brexit – The Element of Air” (Frame: Speed of movement of air masses; slots: “Wind”, “Hurricane”, “Tornado”) and the metaphoric model “Brexit – the Element of Fire” (Frames: Flame, Light; Fire; Volcano). It has been established that the latest metaphorical blend of “Brexit – The Element of Fire” is not subdivided into slots. The peculiarities of the usage of verbal means in the examples of contemporary English political journals, which illustrate the above structure of the research, have been regarded.

Key words: the “Brexit” concept, frame, slot, natural elements, political discourse.

Постановка проблеми. Образи природних стихій неодноразово ставали об'єктом лінгвістичних досліджень. Вивчення теоретичних джерел, які присвячені проблематиці образності природних стихій, дало змогу окреслити декілька аспектів у їх дослідженні. Тому вважаємо актуальним дослідження особливостей окремих реалізацій образів, міфологем або концептів природних стихій у порівнянні з концептом “Брекзит” крізь призму когнітивної лінгвістики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Праці, виконані в контексті різних напрямів лінгвоконцептології, висвітлюють специфіку концептів тієї чи іншої природної стихії у різних видах художнього або поетичного дискурсу різних мов [1; 6]. Крім того, увагу приділяють вивченню маніфестації природних стихій у сукупності [7; 12; 3; 10]. Образи природних стихій постають складниками смислового простору тексту в дослідженнях художнього (поетичного) дискурсу, присвячених тематиці природи та емоцій [2; 8]. Не зважаючи на широкий спектр досліджень, зосереджених на образах чи концептах природних стихій у різних дискурсах, поза увагою науковців залишається низка невирішених питань щодо об'єкту цієї статті. Йдеться про образність природних катастроф, про яку попередньо йшлося вище, та про її художнє втілення й переосмислення відповідно, про дослідження образності природних стихій в мультимодальній площині та у нових типах поетичного дискурсу, зокрема, згідно з термінологією О. С. Маріної [5], дигімодерністського та метамодерністського.

Метою статті є виявити та проаналізувати особливості концептології природних стихій у порівнянні з концептом “Брекзит” у сучасному англомовному політичному дискурсі.

Виклад основного матеріалу. У лінгвістичному вилученні образність природних стихій постає як продукт художнього переосмислення знань про першоелементи буття (вогнь/fire, вода/water, повітря/air, земля/earth) та про генеровану

ними низку природних явищ і катастроф, унаслідок чого в процесі лінгвокреативної діяльності митців породжуються вербальні та невербальні образи природних стихій, втілені низкою вербальних і невербальних засобів у сучасному англomовно-поетичному дискурсі з конструйованим ними шлейфом символічних етноспецифічних смислів. Виходячи із зазначеного, трактуємо образність природних стихій як смисловий комплекс розмаїття поетичних образів, основними фокусами якого є образи першоелементів буття, а саме вогонь/fire, вода/water, вітер/wind, земля/earth. Ці фокуси виступають своєрідними смисловими домінантами, які акумулюють низку образів кожної з природних стихій з виходом у площину природних катастроф.

У серпні the Guardian висловив серйозні застереження щодо того, що Британія наближається до краю прірви і що сприйняття Брекзиту як зовнішньої, непереборної, неконтрольованої сили, наче якогось стихійного лиха найбільш дивуватиме майбутніх істориків: «what future historians might well marvel at most is the way in which we came to regard Brexit almost as external, an irresistible, unstoppable force over which we have no control, like a natural disaster» (<https://www.irishtimes.com/culture/books/is-brexit-the-apocalypse-1.3712394>).

Стихія – це природне явище, характерним для якого є могутня, непереборна і, часто, руйнівна сила [9]. Йдеться про природні катастрофи, що викликаються енергією, яка вивільняється першоелементами, зокрема: earthquakes, tsunami, volcanic eruption, snowstorms, tornado, avalanche, flood, fires, typhoon. Мегафорика катаклізмів є сильноподіючим засобом, який зображає державну, політичну і економічну діяльність як непередбачувані катастрофічні явища і процеси, які можуть не тільки нанести матеріальні збитки, але й викликати людські жертви. [11]

У спробі порівняння концептів стихій та концепту “Брекзит” розглянемо метафоричну модель «БРЕКЗИТ – це СТИХІЯ ЗЕМЛІ», яка відображає найбільші матеріальні, статичні і фундаментальні зміни, які відбуваються в політичній, економічній та культурній сфері життя Британії в період виходу з ЄС. Публіцистичний дискурс завдяки такій метафоричній моделі несе в собі раціональність, прагматизм і консервативність. Згідно нашої розвідки, джерело-сфера Земля має два **фрейми**: 1. **Рухи землі** (shake, hit, lurch, shift, tremor, ripple); 2. **Стан землі**. Фрейми поділяються на слоти.

Фрейм **Рухи землі** та його **слот «Землетрус (earthquake)»**. Метафорично землетруси та поштовхи можуть описувати важливі події, що відбуваються в країні і змінюють звичний хід подій. Семантичне наповнення у межах сфери ЗЕМЛЯ формують також дієслівні метафори, які вказують на здатність цього природного явища поводитись як людська істота (вдаряти, трясти, тощо) і мають негативне маркування: «Brexit earthquake hits Britain» (<http://washingtonexaminer.com/brexit-earthquake-hits-britain>). Магнітуда землетрусу була такою високою, що поштовхи ще досі відчуваються по всій Європі, а руїни роками доведеться розчищати. «The tremors from the Brexit earthquake, <...> are still rippling around the globe» (<http://jpost.com/Opinion/As-I-see-it-Brexit-earthquake-459799>). Як зазначає The Asiatimes, землетрус «Brexit» може спричинити чергові тектонічні зрушення британської політики: «Brexit earthquake could spur another aftershock in UK election» (<http://asiatimes.com/2017/04/opinion/brexit-earthquake-spur-another-aftershock-uk-election/>).

Значна частина описових зворотів з ключовою лексемою землетрус позначає негативно марковані реалії в політичному дискурсі: «political earthquake», «earthquake election victory», «democratic earthquake», «scorched earth policy». Стаття «The democratic earthquake that began with the Brexit referendum in 2016 finally cracked the mold of British politics», у якій йдеться про те, що землетрус Брекзит нарешті зруйнував шаблон британської політики, є прикладом того, що природа, звісна річ, багато чого забирає в людини через свою руйнівну здатність, але і щось натомість дає (<http://bloomberg.com/news/articles/2019-02-21/britain-s-brexit-earthquake-shakes-parliament>). Автор даної статті використовує фразеологічний нагук, тобто різновид трансформації фразеологізмів. У цьому реченні конструкція «crack the mold», яка дослівно перекладається «зробити тріщину у шаблоні» нагадує фразеологізм «break the mold», що означає «зруйнувати шаблон». Приклади позитивної ілюстрації цього слота поодинокі, і це свідчить про це, що сили природи настільки руйнівні, що людина навряд чи може отримати з цього вигоду.

Слот «Зсув ґрунту (landslide)». «Landslide victory for Brexit Boris!» (<https://www.dailymail.co.uk/news/article-7788475/Landslide-victory-Brexit-Boris-world-reacts-Conservatives-election-win.html>). Метафоричний вираз «landslide victory» означає блискучу перемогу з великим відривом від суперника. У своєму Політичному словнику Вільям Сафір зауважує, що зсув «landslide» – це один із багатьох термінів стихійних лих, які використовують для опису політичної діяльності. Інколи використовуються ще лавина, вогонь, вогняна буря, хвиля приливу та останнім часом цунамі. Мова катастрофи, здається, особливо підходить до сейсмічних зрушень виборчої політики [13].

Фрейм Стан землі і перший його **слот «Посуха (drought)»**. Брекзит породжує різні страхи і серед них, як пише The Irish Times, страх перед, так званою, «посухою навиків» («skills drought»), яка говорить про брак «світлих голів» через нову політику щодо імміграції, що може мати своїм наслідком «відтік умів» (<https://www.irishtimes.com/news/world/brexit/brexit-news/britain-faces-a-skills-drought-and-it-s-brexit-s-fault-1.3942149>). На противагу цьому негативно маркованому виразу, автор наступної статті наводить дещо іронічний метафоричний вираз «Brexit drought». Йдеться про компанії, які, відчуваючи страх перед обмеженими торговельними можливостями через Брекзит, скуповують і запасують алкоголь, щоб могли в майбутньому задовольнити попит британського споживача. «Importers stockpile alcohol for Christmas to avoid Brexit drought» (<https://www.theguardian.com/business/2019/sep/18/importers-stockpile-alcohol-for-christmas-to-avoid-brexit-drought>).

Метафорична модель «БРЕКЗИТ – це СТИХІЯ ВОДИ» відображає дійсність, у якій динамічні явища мають негативну конотацію. Денотативною зоною використання цієї метафори є зображення соціально-політичних явищ процесів у країні та за її межами. У нашому дослідженні сфера-джерело **Вода** має два **фрейми**: 1. **Стан води** (to freeze, to bubble, to simmer, to boil, clouds gather); 2. **Характер руху води** (to flood, engulf, to drown, to storm, to muddy waters, to brew). Фрейми діляться на слоти.

Фрейм Стан води та його **слот «Лід»** (to freeze/заморозити). У публіцистичному дискурсі метафори обледеніння, замороження зустрічаються порівняно нечасто і мають двояку конотацію: нейтральну і негативну. Так, у 2018 році, як де-факто заявив в інтерв'ю BBC віце-прем'єр-міністр Великобританії Девід Лідінгтон, Європейський Союз запропонував Великобританії заморозити її вихід з блоку на п'ять років та спробувати домовитись про нову угоду для Європи: «EU offered 5-year Brexit freeze to UK» (<https://www.teletrader.com/eu-offered-5-year-brexit-freeze-to-uk-lindington/news/details/48736949>). «За-

морозити вихід» в даному випадку означає штучно створити ситуацію нескінченного виходу, що практично є неможливим, бо очевидним є факт існування масштабного конфлікту інтересів між Британією та ЄС. Перетворити конфлікт в заморожений дуже просто, але важко його розморозити.

Слот «**Окріп**» (to bubble/булькотіти; to boil/кипіти; simmer/злегка кипіти, булькотіти). Великобританія, яка проголосувала за вихід з Європейського Союзу, зараз заблокована у складних переговорах з 27 іншими членами блоку щодо того, як буде працювати цей процес розлучення. Ключове питання, яке місяцями булькотіло під поверхнею, загрожує закипіти: «A key issue that **has been bubbling** under the surface for months threatened **to boil** over this week» (<https://www.nbcnews.com/storyline/brexit-referendum/brexit-engulfed-chaos-perfect-storm-threatens-u-k-government-n826941>). Протистояння, яке наростало («the standoff **has been simmering**») з часу проведення референдуму, змусило президента банку Англії Марка Карні втрутитись у політику держави і попередити про страшні наслідки для економіки, якщо виборці відкинуть статус-кво (<https://www.telegraph.co.uk/business/2019/04/05/primeval-forces-play-brexit-have-engulfed-even-bank-england/>). Отож, лексема «булькотіти, кипіти» вживається в публіцистичному дискурсі для позначення настроїв громадян, чия занепокоєння, незадоволення і гнів підіграються брехнею уряду і страхом перед невідомим і врешті закипають, як вода.

Слот «**Хмари**» (clouds). Часто лексема «хмари» є джерелом метафоризації і вживається для позначення кризового періоду. Хмари, які сгущуються і нависають над об'єктом є передвісником бурі. В основному, для того, щоб підкреслити небезпечність Брекзиту, він порівнюється не просто з хмарами, а зі штормовими хмарами «**storm clouds**», чи хмарами пилу «**ash cloud**». «Cabinet Office compares no-deal Brexit to **ash cloud** Iceland chaos» (<https://www.theguardian.com/politics/2019/jan/25/cabinet-office-compares-no-deal-brexit-to-iceland-ash-cloud-chaos>). У **фреймі Характер руху** води – вода мінлива, рухлива і пластична, що дозволяє їй легко приймати будь-які форми, зберігаючи при цьому незмінним свій склад. Долаючи перешкоди і поступливо змінюючи русло, вона цілеспрямовано рухається в потрібному напрямку. Аморфна і пасивна, вона раптом знаходить в собі нищівну силу і змітає все на своєму шляху. Розглянемо особливості експлікації фреймового слоту «**Водний потік**» на прикладах.

У своїй заяві про відставку Девід Камерон каже: «I do not think it would be right for me to try to be the captain that steers our country to its next destination» – before the **floodwaters** break into his office, sending him to his death» (<https://www.irishtimes.com/culture/books/is-brexit-the-apocalypse-1.3712394>). У наступному прикладі використана менш типова і більш виразна одиниця «engulf», означає «засмокувати, поглинати» (про безодню, вир): «Primeval forces <...> **have engulfed** even the Bank of England» (<https://www.telegraph.co.uk/business/2019/04/05/primeval-forces-play-brexit-have-engulfed-even-bank-england/>). Часто використовуються метафори утоплення, затоплення чи перебування на глибині, щоб описати стан безсилля: «Don't let the Brexit clamour **drown out** the rights of people with disabilities» (<https://www.scotsman.com/news/opinion/columnists/don-t-let-the-brexit-clamour-drown-out-the-rights-of-people-with-disabilities-mark-o-donnell-1-5005564> 18 September 2019).

Слот «**Шторм**» (storm) **фрейму Характер руху води**. The Financial Times застерігає, що навколо непродуманого проєкту Brexit назріває штормова буря. Британія кане в небуття як зріла демократія, і її союз знаходиться в небезпеці: «A **gathering storm** is brewing around the ill-judged Brexit project». Першими, хто відчув на собі удар цієї стихії стали працевдавці, яким стало скрутніше переманювати кваліфікованих працівників з Європи: «A **Brexit storm** has already hit and employers are paying» (<https://www.business-support-network.org/USbiz/a-brexit-storm-has-already-hit-and-employers-are-paying/>) чи «How social enterprises are **weathering the Brexit storm**» (<https://www.pioneerspost.com/no-big-deal-how-social-enterprises-are-weathering-the-brexit-storm>). Автор останньої статті використовує дієслово «weather» в значенні «пережити», «витримати». Виявляється, що пережити кризу («**to weather the Brexit storm**») – те ж саме, що перечекати погану погоду («**to weather the storm**»). Такий перефраз не передає депресивного настрою, властивого для періоду кризи, а викликає у свідомості читача образ рецесії, яку можна просто перечекати і цим дарує надію.

У наступному слоті «**Хвилі**» (waves) опорна лексема «хвиля» входить до стереотипних виразів на позначення дій, які періодично повторюються і має негативне маркування: **shock waves; wave of economic, social and technological change**. «Brexit **shock waves** shook Britain to its core yesterday...» (<http://thetimes.co.uk/article/brexit-earthquake-bgw296b32>).

Слот «**Каламутна вода**» («murky waters») **фрейму Характер руху води**. Мутна вода – символ нечесних дій. Чорні, брудні технології під час референдуму дуже скаламутили британські інформаційні потоки, що позначилося на частотності використання ідіоми «каламутна вода» (murky waters) у британській публіцистиці. Наприклад, у статті «**Murky Waters Ahead for U.S. Businesses in the Wake of Brexit**» йдеться про побоювання американських компаній за свій бізнес у Сполученому Королівстві на підставі неоднозначних і нечітких заяв про вихід з ЄС (<https://news.law.fordham.edu/jcfl/2017/01/17/murky-waters-ahead-for-u-s-businesses-in-the-wake-of-brexit/>). У статті ж «Brexit: white paper, **muddy waters**» йдеться про, так би мовити, чисті наміри британського уряду наново прописати державний статут після виходу з ЄС (<https://www.lawscof.org.uk/members/journal/issues/vol-62-issue-04/brexit-white-paper-muddy-waters/>).

Для публіцистичного дискурсу Великобританії найбільш актуальними символічними характеристиками стихії Вогонь є швидкість, інтенсивність та руйнівність. Денотативною зоною вживання аналізованих метафор є політичні скандали, конфлікти, тому в аналізованих метафоричних образах переважає пейоративне забарвлення. На базі метафор з поняттєвою сферою-джерелом Вогонь формується модель «**БРЕКЗИТ – це СТИХІЯ ВОГНЮ**».

Структуру сфери **Вогонь** складають чотири **фрейми**: 1. **Полум'я, запалювати** (spark fear, to fan flames of revolution, to fan flames of anger, to fan flames of hatred, to to stoke flames of Brexit, to inflame the public). 2. **Вогнище, пожежа** (forest fire, Brexit bonfire, out of the frying pan into the fire). 3. **Згоріти, спалити, попектись** (to burn, to burn to the ground, to get burned). 4. **Вулкан** (volcano, erupt). Ці фрейми не підрозділяються на слоти.

Фрейм Полум'я, Запалювати. Стихія вогню володіє потужним енергетичним потенціалом. Саме Вогонь вершить глобальні зміни у Всесвіті. Роль стихії Вогню – спонукати, запалювати, розбурхувати і наповнювати світобудову фізичної і духовної енергією, достатньою для постійного очищення і розвитку. «Northern Ireland court case fans the **flames** of Brexit anger» (<http://www.rfi.fr/en/europe/20191018-northern-ireland-court-case-pour-ouf-brexit-flames>). Метафоричний вираз «fan the flames» (розпалювати полум'я/вогонь) означає викликати емоції, особливо негативні. Таким чином, «вогонь» може розглядатися як негативна емоція, така як ненависть чи гнів, а «розпалювати» може сприйматися як спричинення посилення цих емоцій.

Розберемо вербальні характеристики **фрейму Згоріти/прогоріти, спалити/обпектись** у наступних прикладах. Вогонь завжди діє стрімко, люто і непередбачувано; з неприборкністю вогонь спопелєє все, що заважає оновленню і змінам. Він ніколи не зупиняється і не знає компромісів. Лексема «*flame*» (полум'я) є досить продуктивною, бо входить до складу багатьох метафоричних виразів. Попри уже згадані, як показує розвідка, зустрічаємо «**Go down in flames**», що означає якийсь задум, що раптово чи навіть ефектно провалився, прогорів: «*As Brexit deal goes down in flames ...*» (<https://www.washingtonpost.com/>). Метафоричний вираз «гратися (грати) з вогнем», тобто поводитися необережно, здійснювати що-небудь небезпечно присутній у заголовку наступної статті: «*Britain plays with fire over Brexit*» (<https://www.ft.com/content/03d16a76-0269-11e7-ace0-1ce02ef0def9>).

Фрейм Вогнище, пожежа. The Independent, яка пише, що не тільки угода Т.Мей, а й вона сама вже горить в полум'ї вогнища Брекзит, використовує цю метафору, присмачивши її і ще іншою «**Injustices burning**» (палаюча несправедливість). «**Injustices burning brighter than ever as May goes down in flames of Brexit bonfire**» (<https://www.independent.ie/opinion/comment/sean-ogrady-injustices-burning-brighter-than-ever-as-may-goes-down-in-flames-of-brexit-bonfire-37962560.html>). Таке накопичення яскравих метафор з концептосферою вогонь надає цьому газетному заголовку особливої експресивності. Ще сумніші прогнози щодо економіки Британії викладені у наступній статті «**UK economy out of the frying pan into the fire**» (<https://www.aa.com.tr/en/economy/uk-economy-out-of-the-frying-pan-into-the-fire/1699479>). Метафоричний вираз «out of the frying pan into the fire» має український відповідник «з вогню у полум'я» і означає з однієї неприсмачності в іншу, ще гіршу. Тут йдеться про економіку Британії, яка потерпала від низького рівня бізнес і споживачької довіри протягом всього 2019 року, а тепер ще повинна зіткнутись з важкими торговельними переговорами з ЄС у 2020.

Фрейм Вулкан. Викидаючи вогняну лаву, вулкани кардинально змінюють вигляд планет, створюючи і знищуючи гірські системи, материки і острови. Цей слот найяскравіше представляє лексема «*erupt*»: «**Brexit row erupts**», що в метафоричному значенні описує події, які відбуваються швидко, без попередження і мають масштабні руйнівні наслідки. «*Cabinet minister warns Britain will erupt in violence and rioting if Brexit is not delivered*» (<https://www.express.co.uk/news/world/1172904/Brexit-news-UK-EU-European-Commission-solidarity-fund-no-deal-latest-update>).

Поняттєвою сферою-джерелом для охарактеризованих нижче метафор є сфера Повітря, на базі якої формується метафорична модель «**БРЕКЗИТ – це СТИХІЯ ПОВІТРЯ**». Повітря є символом, що характеризує високі поняття. І якщо для вогню це життя, для води мінливість, то для стихії повітря таким поняттям стає в першу чергу свобода. У нашому дослідженні розглянемо сферу-джерело **Повітря**, яке має один **фрейм: Швидкість руху повітряних мас** (to blow, wind of change, knock the wind out of someone, to hit) і **три слоти**: 1. «**Вітер**»; 2. «**Ураган**»; 3. «**Торнадо**».

Фрейм Швидкість руху повітряних мас та його слот «**Вітер**» (Wind). Вітер ніколи не буває в стані спокою і завжди прагне розширити свої межі, тому стає символом змін, а відтак і розвитку та ймовірного зростання. Як тільки Великобританія офіційно оголосила про вихід з ЄС, метафора «**wind of change**» (вітер змін) заповнила заголовки багатьох британських видань: «**The Wind of Change and Tory – Remain**»; «**Wind of change: Brexit and European rehabilitation**»; «**A WIND OF CHANGE IS BLOWING THROUGH THE BREXIT DEBATE**». Ця метафора означає фундаментальну зміну влади чи політики; невблаганну течію, що не перебуває під контролем лідерів. Отож, британцям, які втягнуті у це стихійне некероване лихо, залишається скористатись приказкою: відчувши вітер змін, треба будувати не мур захисний, а млин.

Слот «Торнадо» (Tornado). Яскравим прикладом цього явища є стаття «**More storms to emerge from the Brexit tornado?**», в якій йдеться про хвилю великих потрясінь через торнадо Brexit, які переживають іноземні компанії, що мають бізнес у Британії (<http://www.forbesindia.com/article/checkin/more-storms-to-emerge-from-the-brexit-tornado/43713/1>).

Слот «Ураган» (Hurricane). Ураган – це часто вживана метафора для опису революцій, виборчих кампаній. Урагани мають чітко визначену структуру, походження та місцезнаходження. Вони мають передбачувану траєкторію протягом визначеного періоду часу. Вони повторюються. І все ж, деякі їх найважливіші особливості, як відомо, невідомі: ми не знаємо, коли і куди він вдарить, і його сила досить мінлива навіть за короткий проміжок часу. The Financial Times попередила британців, що вихід з ЄС без угоди вдарить по їх економіці з силою урагану: «... a no-deal Brexit would strike Britain with the force of a **hurricane**» (<https://www.ft.com/content/b8c6c1ac-98e8-11e9-9573-ee5cbb98ed36>). «Ураган Brexit» (Hurricane Brexit) уже досить довго вирує і не лише на шпальтах газет: «Brexit Update – **Hurricane Brexit**» (<https://economics.rabobank.com/publications/2019/september/brexit-update-hurricane-brexit>).

Висновки. Природу так як і Брекзит часто характеризують як велику руйнівну силу, спрямовану проти людей, предметів, подій чи інших явищ. ЗМІ досить часто використовують художній засіб персоніфікацію, щоб наділити природні явища, а в даному випадку ще й Брекзит, якостями істот, які здатні лиш на жорстокі вчинки. Лексеми strike, shake, hit, engulf, storm, freeze, threaten концептуалізують повені, шторми, землетруси, використовуючи образи затоплення, заморозження, знищення, розрухи.

Концепти природних явищ, з одного боку, є страшними, що містять в собі елемент несподіванки і непередбачуваності (storm, engulf, erupt), з іншого боку – цілком простими, зрозумілими і відчутними, в силу того що вони постійно супроводжують людину і доступні його безпосередньому спостереженню (clouds, weather). Такі концептуальні ознаки як «невпевненість», «невідомість», «непередбачуваність», «страх», «ризик», «збиток», беруть участь в процесі формування концептуальної метафори Brexit як природного лиха. Виникаючи в дискурсі медіатекстів бленди «Брекзит – Стихія Землі», «Брекзит – Стихія Води», «Брекзит – Стихія Повітря» і «Брекзит – Стихія Вогню» більшу частину структури запозичують з початкового простору відповідного природного явища.

Кожен проаналізований фрейм та його слот стихійного лиха у порівнянні з концептом “Брекзит” розкрито на основі вербального матеріалу публіцистичного дискурсу. У наведених прикладах політичного спрямування виявлено особливості вживання різноманітних вербальних засобів, зокрема метафор, фразеологізмів, ідіом, які характерні для політичного дискурсу. Вивчення концепту «Брекзит» в подальшому дасть можливість глибше зрозуміти процеси зміни сучасної мовно-мовленнєвої та концептуальної картини світу.

Література:

1. Бадмаева Т. И. Концепт «вода» в английской лингвокультуре: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. Волгоград, 2006. 20 с.
2. Воробйова О. Метафори про метафори: дидактичний сценарій. *Записки з романо-германської філології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова*. О.: Фенікс, 2010. С. 76–83.
3. Ганюшина М. А. Образы стихий в картине мира английского и русского языков. *Вестник СанктПетербургского университета*. 2009. Сер. 9. Вып. 1. Ч. 2. С. 135–139. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/obraz-stihiy-v-kartine-mira-angliyskogo-i-russkogo-uz-kov.pdf (дата звернення: 15.02.2020).
4. Канчура Є. Персоніфікація стихій у британському фентезі кінця ХХ ст. – трансформація фольклорних образів. *Іноземна філологія*. 2014. Вип. 126. Ч.1. С. 147–154. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/infil_2014_126(1)_22.pdf (дата звернення: 15.02.2020).
5. Маріна О. С. Сучасний англомовний поетичний дискурс: мультимодальний формат. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Германістика та міжкультурна комунікація. Вип. 2. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. С. 48-54
6. Никитин М.В. Концепт и метафора. *Studia linguistica-10: сб. статей. Проблемы теории европейских языков*. СПб.: Трипон, 2001. С. 16–49.
7. Пименова М. В. Концептуальные метафоры как зеркало ментальности народа. *Мова і культура. (Науковий журнал)*. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. Вип. 15. Т. 2 (156). С. 68–75.
8. Свірідова Ю. Методика аналізу поетики пейзажу в австралійських віршованих текстах ХХ століття. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія “Лінгвістика”. Херсон: Вид-во ХДУ, 2015. С. 128–134.
9. Стихія. *Академічний тлумачний словник української мови (1970–1980)*. URL: <http://sum.in.ua/s/Stykhija> (дата звернення 20.01.2020).
10. Туралина Н. А. Образная реализация стихий в художественном дискурсе ХХ века. *Казанский педагогический журнал*. 2015. № 4. С. 412–415. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/obraznaya-realizatsiya-stihiy-v-hudojestvennom-diskurse-xx-veka.pdf (дата звернення: 15.02.2020).
11. Фоменко О. С. Лінгвістичний аналіз сучасного політичного дискурсу США (90-ті роки ХХ століття): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови». Київ, 1998. 20 с.
12. Чендей Н. В. Поетико-когнітивний потенціал метафор стихій в англійській та українській мовах: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Київ, 2009. 20 с.
13. *Safire's Political Dictionary*, 3rd edition, Random House, NY. 1978.